

Forsvarsdepartementet
Postbok 8126 Dep

0032 OSLO

Deres ref: 2021/1622-1

Vår ref: 21/17813-4

Dato: 06.12.21

Høring - Forslag om gjennomføring av tilleggsavtale om forsvarssamarbeid mellom Norge og USA i norsk rett - Høringsuttalelse fra Utlendingsdirektoratet

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til høringsbrev fra Forsvarsdepartementet av 8. september d.å. om forslag om inngåelse av tilleggsavtale om forsvarssamarbeid mellom Norge og USA (SDCA), og til de lovendringer som er nødvendige for å gjennomføre avtalen i norsk rett.

UDI kommenterer ikke innholdet i selve avtalen eller konsekvensene av den, herunder om det skal gjøres unntak etter utlendingslovgivningen for de aktuelle persongruppene. Vi vurderer at det er mest aktuelt for oss i denne omgang å gi innspill på om hensynet til et klart regelverk tilsier at vilkårene i SDCA innarbeides i utlendingslovgivningen, og til departementets forslag til hvilke bestemmelser i forskriften unntakene bør hjemles. Vi tar også opp hvilken betydning Schengenregelverket kan få.

Vurdering av aktuelle hjemler mv

Vi anser at hensynet til et klart regelverk tilsier at vilkårene i SDCA innarbeides i utlendingsforskriften, selv om dette strengt tatt ikke er nødvendig. At det allerede er tatt inn flere liknende unntak i forskriften underbygger denne vurderingen, da brukerne av bestemmelsene kan ha en forventning om at denne type unntak også vil gå fram av forskriften.

Det er punkt 4.9.1 i høringsnotatet om avtalen som har betydning for UDI og utlendingsfeltet. Punktet handler om avtalens artikkel VII – Inn- og utreise.

Til underpunktet *Oppholdstillatelse* i punkt 4.9.1.1 (høringsnotatet ss. 47-48)

Utlendingsforskriften har i dag et unntak fra kravet om oppholdstillatelse for militært personell som er ansatt i mellomstatlige organisasjoner eller konvensjonsorganer, jf. utlendingsforskriften § 1-4 (1) b. Ansatte i NATO kan benytte seg av dette unntaket, men det vil ikke kunne brukes på ansatte i NATO-lands nasjonale militære styrker. Unntak fra oppholdstillatelse for ansatte NATO-

lands nasjonale styrker må, som det står i høringsnotatet, hjemles direkte i mellomstatlig avtale i samsvar med utlendingsloven § 5 fjerde ledd.

Til underpunktet *Visum* i punkt 4.9.1.2 (høringsnotatet ss 48-49)

Vi viser til diskusjonen i høringsnotatet av visumfrihet for nye persongrupper i SDCA. Vi ser, som Forsvarsdepartementet, at dette kan utfordre våre Schengenforpliktelser etter forordning (EU) 2018/1806 om fastleggelse av listen over de tredjeland hvis statsborgere skal være i besittelse av visum ved passering av de ytre grenser, og listen over de tredjeland hvis statsborgere er fritatt fra dette kravet.

I art 6 nr. 2 bokstav c gjøres det unntak for:
“members of the armed forces travelling on NATO or Partnership for Peace business and holders of identification and movement orders provided for by the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the Status of their Forces of 19 June 1951”

Forordning 2018/1806 gir etter sin ordlyd ikke åpning for å gi unntak fra visumplikten for de øvrige gruppene som nevnes i høringsnotatet. UDI er ikke i stand til å vurdere hvilket politisk handlingsrom som foreligger.

I dag er det Hellas og Norge som har meldt inn unntak som går utover art 6 nr. 2 bokstav c til Kommisjonen for oppføring i [Vedlegg 5 til visumhåndboken](#) og det likelydende [vedlegg 8 i praktisk håndbok for grensepersonell](#). Fotnotene er formulert slik:

(4) Greece waives the visa requirement for members of the United States forces, civilian personnel and their dependents when travelling on NATO movement orders.

(5) Norway: Norway waives the visa requirement for military personnel from a NATO member state and for military personnel attached to an allied headquarters on an official mission with a travel order issued by the relevant authority in the sender state or in NATO. For these categories Norway also exempts their family members (spouses/cohabitant and dependent children).

[...]

De fleste som vil få rettigheter etter SDCA vil være borgere av USA. For praktiske formål vil derfor forholdet til Schengen-regelverket bare utfordres når visumpliktige borgere omfattes av rettigheter etter avtalen, og ikke omfattes av gruppene som nevnes i forordning 2018/1806.

Betydning av Schengen-regelverket

Avtalens artikkel VII er basert på dagens system der innreise anmerkes i pass, jf. formuleringen om «norske myndigheter skal gjøre de antegnelser som er nødvendige i henhold til norsk lov, i passet til medlemmer av det sivile elementet, amerikanske kontraktører og medfølgende». I nærmeste fremtid vil det komme nye Schengen-systemer som endrer dette; European Travel Information Authorisation System (ETIAS) og Entry-Exit-systemet (EES). ETIAS vil gjelde søknad om innreisetillatelse (framreisetillatelse) for tredjelandsborgere som ikke er

visumpliktige som skal på korttidsopphold, mens EES gjelder registrering av inn- og utreise for både visumpliktige og visumfrie tredjelandsborgere som er på korttidsopphold.

UDI antar at avtalens artikkel VII nr. 3 tar sikte på å unnta nevnte kategorier fra nasjonale krav til oppholdstillatelse og registreringer hos de ordinære utlendingsmyndighetene, jf. tilsvarende ordlyd i NATO SOFA art 3. De aktuelle gruppene vil, etter det vi kan se, likevel være underlagt krav om søknad om ETIAS-autorisasjon (framreisetillatelse) og registrering i Entry-Exit-systemet, når dette blir innført:

ETIAS, jf. [forordning 2018/1240](#)

Utlendinger fra land som er oppført på listen over visumfrie land vil i utgangspunktet trenge en ETIAS-autorisasjon for å reise til Schengen jf. art. 2 nr. 1 i ETIAS-forordningen, med mindre de faller inn under et av unntakene i art. 2 nr. 2. Ordningen med søknad om ETIAS-autorisasjon gjelder også for militært personell, som er unntatt fra visumplikten etter forordning 2018/1806 art 6 nr. 2 (bokstav c). Dette følger av ETIAS-forordningen (2018/1240) art 2 nr. 1 bokstav b (art 4 i forordning 539/2001 er erstattet av art 6 i forordning 29018/1806). De fleste unntakene fra kravet til å søke ETIAS-autorisasjon er knyttet opp mot et reisedokument.

EES, jf. [forordning 2017/2226](#)

Militært personell har ikke unntak fra registrering i EES-systemet ved innreise og utreise. De er ikke nevnt i opplistingen av unntak i art 2 nr. 2 i ETIAS-forordningen. Dette må ses i sammenheng med [grenseforordningen art 6a](#) om hvem som skal og ikke skal registreres i EES. Gitt at personer som omfattes av SDCA, og for øvrig av NATO SOFA, skal registreres i EES, vil det oppstå en utfordring dersom disse gruppene skal oppholde seg i Schengenområdet utover 90 av 180 dager. De vil da etter EES-forordningen havne på en overstayerliste.

Med hilsen

Stephan Mo
avdelingsdirektør

Ina Knarvik Hørnes
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur. Brevet sendes kun elektronisk.

Mottaker(e):

Forsvarsdepartementet

Kopi til:

Justis- og beredskapsdepartementet,
Innvandringsavdelingen